

Финансово-экономический механизм банковского кредитования предприятий малого и среднего бизнеса – это важнейшая составляющая комплекса механизмов совершенствования банковского кредитования данных предприятий, отражающая совокупность финансовых и экономических методов, способов, форм, инструментов и рычагов, посредством которых осуществляется регулирование финансово-экономических процессов и отношений с целью эффективного воздействия на конечные результаты деятельности предприятия.

Выводы. Развитие рыночных отношений в Украине предполагает активное кредитование предпринимательской деятельности. Однако в настоящее время субъекты кредитных отношений – банки и предприятия малого и среднего бизнеса – испытывают затруднения в процессе кредитования. В результате проведенного исследования для устранения таких неудобств, а также с учетом взаимных интересов кредиторов и заемщиков нами предложен комплекс механизмов совершенствования банковского кредитования предприятий малого и среднего бизнеса: нормативно-правовой, организационный, финансово-экономический. Перспективами наших дальнейших исследований является разработка эффективного механизма сотрудничества банковских учреждений с гарантийными фондами в процессе кредитования предприятий малого и среднего бизнеса.

Литература

1. Варналій З.С. Мікрокредитування як чинник розвитку малого підприємництва / Захарій Степанович Варналій // Вісник КНТЕУ. – К. : Вид-во КНТЕУ. – 2007. – № 4. – С. 123-128.
2. Волкова Н.И. Организация взаимоотношений банков и предприятий малого и среднего бизнеса в процессе кредитования / Н.И. Волкова // Экономика і організація управління : сб. научн. тр. ДонНУ. – 2013. – Вып. 1(15) – 2 (16). – С. 65-75.
3. Волошин І. Оптиміальне управління роздрібним кредитуванням банку / І. Волошин // Вісник Національного банку України : журнал. – 2010. – № 5. – С. 45-47.
4. Глущенко С.В. Напрямки кредитування суб'єктів малого бізнесу в Україні / С.В. Глущенко // Науково-практичний журнал Національного банку України. – 2005. – № 4. – С. 81-93.
5. Дмитров С. Система скорингу на основі індикаторів ризику як ефективна складова фінансового моніторингу в банку / С. Дмитров, В. Черняк, О. Кузьменко // Вісник Національного банку України : журнал. – 2011. – № 1. – С. 53-57.
6. Коцовська Р. Кредитна підтримка малого та середнього бізнесу установами фінансового ринку України / Р. Коцовська // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 2002. – № 3. – С. 23-29.
7. Карпова О.І. Особливості організації мікрокредитування малого та середнього бізнесу / О.І. Карпова, Л.І. Чубарева // Финансы, учет, банки : сб. научн. тр. ДонНУ. – 2012. – Вып. 1 (18). – С. 145-153.
8. Офіційний сайт Українського Фонда підтримки підприємництва. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ufpp.gov.ua>
9. Бех М.С. Проблеми кредитування підприємств і малого бізнесу / М.С. Бех, Н.М. Бех // Сталій розвиток економіки : всеукр. наук.-вироб. журнал. – 2011. – № 2 (5). – С. 53-57.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Офіційний сайт Національного банку України. Банківський нагляд. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.bank.gov.ua>
12. Офіційний сайт "Асоціація українських банків". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://aub.org.ua>
13. Офіційний сайт "Райффайзен Банк Аваль". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.aval.ua.ru>
14. Офіційний сайт "УкрСиббанк". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrsib-bank.com>

15. Офіційний сайт "Креди Агриколь Банк". [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://credit-agricole.com.ua>

Волкова Н.І., Волкова В.В. Комплекс механізмів кредитування підприємств малого і середнього бізнесу в Україні

Розглянуто інструменти організації взаємовідносин підприємств малого та середнього бізнесу у процесі кредитування, проаналізовано методику розрахунку кредитоспроможності позичальників, якою користуються більшість вітчизняних банків, запропоновано комплекс механізмів кредитування таких підприємств: нормативно-правовий, організаційний, фінансово-економічний.

Ключові слова: підприємництво, малий та середній бізнес, методика кредитування, організаційний механізм, нормативно-правовий механізм, фінансово-економічний механізм.

Volkova N.I., Volkova V.V. Complex of mechanisms of crediting of enterprises of small and midsize businesses in Ukraine

The instruments of organization of mutual relations of enterprises of small and midsize businesses are considered in the process of crediting, analysed methodology of calculation of solvency of borrowers, that is used by most home banks, the complex of mechanisms of crediting of such enterprises is offered: normatively-legal, organizational, financial-economical.

Keywords: enterprise, small and midsize businesses, methodology of crediting, organizational mechanism, normatively-legal mechanism, financial-economical mechanism.

УДК 334.716

Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістрант І.В. Явтуховська – Львівська КА

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено сутність поняття "діагностика фінансового стану підприємства", з'ясовано місце фінансової діагностики в структурі аналізу, розкрито полеміку щодо поняття "діагностика", виділено основні види діагностики підприємства, розкрито мету фінансової діагностики, як передумови фінансового стану та основні її функції.

Ключові слова: діагностика, діагностика фінансового стану підприємства, аналіз, фінансовий аналіз, економічний аналіз.

Постановка проблеми. Однією із найважливіших проблем, які постають перед вітчизняними підприємствами, є недостатня ефективність організації управління їхніми фінансовими ресурсами в умовах нестабільності розвитку економіки та кризи. З огляду на те, що фінансові ресурси є основним чинником економічного зростання, і, звідси, постає питання про необхідність комплексної оцінки їх обсягу та структури. З огляду на це гостро постає питання щодо правильного і ефективного проведення діагностики стану фінансового забезпечення розвитку підприємства.

Це пов'язано з тим, що підприємства набувають самостійності та несуть повну відповідальність за результати своєї виробничо-господарчої діяльності перед власниками, робітниками, банком та кредиторами. Також ринкові умови потребують від підприємств збільшення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції та послуг на основі втілення досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання та керування підприємством, активізації підприємства та інше. Отже, роль діагностики фінансового стану досить велика.

Щоб забезпечити ефективність підприємства в сучасних умовах, керівничому персоналу необхідно насамперед вміти реально оцінювати фінансовий стан як свого, так і наявних потенційних конкурентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням діагностики підприємства приділяють увагу багато авторів, серед яких Ю. Копчак [9], О. Бакунова та О. Сергєєва [1], О. Єлисеєва та М. Зайцева [5], С.В. Устенко [15], В.Н. Едрінова та А.А. Кавинов [4], О.О. Терещенко [13], Г.О. Швиданенко [17], В.П. Москаленко [11], Т.О. Загорна [6], О.О. Гетьман [3], Т.Д. Костенко [7], Л.В. Фролова [16] та ін. Проте в сучасних умовах проблеми діагностики фінансового стану підприємств все ще залишаються актуальними і саме тому потребують наукового та систематизованого підходу до їх вивчення.

Постановка завдання. Головним завданням цієї роботи є визначення та уточнення сутності поняття "діагностики фінансового стану підприємства" та обґрунтування основних її завдань.

Виклад основного матеріалу дослідження. З урахуванням високого ступеня невизначеності, що є невід'ємним супутником будь-якої економічної системи на етапі розвитку ринкових відносин, великої швидкості здійснюваних фінансових операцій, складності умов функціонування суб'єктів господарювання існує необхідність адаптації, удосконалювання, розроблення основ фінансової діагностики.

Термін "діагностика" запозичений з медицини. Розглядаючи етимологію слова "діагностика", необхідно зазначити, що в перекладі з грецького *diagnostics* означає "здатність розпізнавати" і становить сутність вчення про методи постановки діагнозу і про причини хвороб. При цьому значення поняття "діагноз" (грець. *diagnosis* – розпізнавання) полягає у визначенні істотних особливостей хвороби на основі всебічного дослідження хворого [10].

У рамках фінансово-економічних досліджень на мікрорівні якості хворого розглядається суб'єкт господарювання, тобто організація, у якій спостерігаються певні відхилення від нормального, або необхідного стану (під нормальним або необхідним, станом будемо розуміти такий стан об'єкта дослідження, що характеризується ліквідністю, платоспроможністю, фінансовою стійкістю, визначеним рівнем рентабельності, що досягається суб'єктом господарювання шляхом обліку наявних у нього фінансово-економічних ресурсів). У навчально-методичній літературі поняття "фінансова діагностика" переважно ототожнюється з фінансовим аналізом або розглядають як його складову частину чи вид.

Зокрема А. Градов, Н. Данілочкіна, Г. Савицька діагностику визначають як напрямок економічного аналізу, що дає змогу виявити характер порушення нормального ходу економічних процесів на підприємстві. Проте, таке визначення діагностики втрачає її головний зміст – забезпечення випереджаючого управління, що своєю чергою, істотно звужує сферу діяльності діагностики. Деякі з авторів, а саме Г. Базаров, С. Беляєв, Л. Бєлих, А. Ковальов, В. Савчук, О. Стоянова, описуючи фінансову діагностику, фактично ототожнюють цей процес з фінансовим аналізом, не визначаючи спеціальних функцій і завдань власне діагностики як окремого етапу процесу управління. Причому у цих пра-

цях не розкривається сутність процесу діагностики, її завдання, відмінність від інших складових аналітичного процесу, а мова йде про аналіз і аудит фінансово-господарської діяльності підприємства [10].

Проте варто зазначити, що В. Савчук використовує термін "фінансова діагностика" як складову системи фінансового управління підприємством. Він зазначає, що "на підставі даних, що поставляються системою фінансового обліку, проводиться фінансова діагностика,.... завдання якої – інформувати керівництво підприємства про ті негативні зміни, які відбулися на підприємстві за останній період часу" [2]. Тобто, у цьому випадку термін "діагностика" використовують просто як синонім "аналізу" і за своїм змістом він нічим не відрізняється від процесу фінансового аналізу і не містить у собі якихось якісних відмінностей та спеціальних задач, які б вирішувались саме в межах та з допомогою інструментарію діагностики.

Більш широкий та фундаментальний підхід висвітлений роботах А. Вартанова, І. Сокиринської та З. Соколовської [12]. У них фінансова діагностика підпорядкована економічній, що розглядається з позицій системного підходу. Це дає змогу не тільки всебічно оцінювати стан об'єкта в умовах неповної інформації, але і виявляти проблеми його функціонування. На наш погляд, за допомогою діагностики стає можливим у руслі розвитку саме цього напрямку не тільки відстежувати стан об'єкта на кожному інтервалі часу, але й ідентифікувати його стан щоб управляти ним. Фінансова діагностика становить окремий, мало досліджений вид діагностики, новий напрям аналізу і, як наслідок, нову характеристику управління. Варто уточнити, що діагностика не замінює функцію управління – аналіз, а істотно доповнює її. Тобто, цілком ідентифікувати фінансовий аналіз і діагностику неможливо (рис. 1).

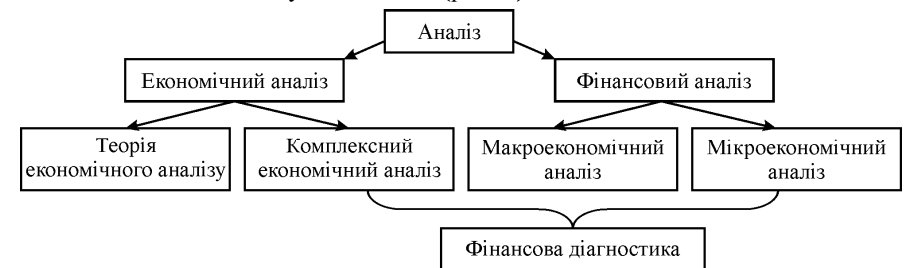

Рис. 1. Місце фінансової діагностики в структурі аналізу [10]

Варто також зазначити, що в економічних працях розглядаються різні види діагностики. Вони мають економічний характер, проте в них наявні різні умови застосування. Нечітко визначені часові проміжки, область і сфера застосування різновидів діагностичних зіставлень не дають змоги ефективно використовувати наявний методологічний апарат й інструментарій економічної діагностики, що призводить до порушення її реалізації.

Отже, варто приділити увагу зазначеному співіснуванню, щоб краще зрозуміти мету використання кожного на практиці. А тому потрібно розглянути умови застосування різних видів діагностики стану підприємства (табл. 1) [14].

Табл. 1. Види діагностики підприємств

Вид діагностики	Умови застосування
Економічна діагностика	Застосовується в умовах визначення довготермінових пріоритетів підприємства, їх зміни, трансформації.
Фінансова діагностика	Потрібна для оцінки фінансового добробуту підприємства, стану його майна, швидкості обертання всього капіталу та окремих його частин, доходності використання коштів, потребує швидких, але виважених управлінських рішень.
Діагностика фінансово-господарської діяльності підприємства	Має важливе значення в умовах вивчення потреби технічного переозброєння підприємства, не потребує швидких управлінських рішень.
Бізнес-діагностика	Застосовується в умовах комплексного дослідження господарської діяльності підприємства, виявлення проблем у діяльності підприємства та розроблення на цій підставі програми коротко- та довготермінових заходів, може вимагати прийняття як швидких, так і виважених управлінських рішень.
Діагностика банкрутства	Необхідна за умов кризового стану підприємства, потребує швидких, але виважених управлінських рішень.
Експрес-діагностика	Має на меті раннє виявлення ознак кризового розвитку підприємства, швидкого реагування на зміну умов ринку, його середовища, потребує прийняття швидких рішень управління.
Фундаментальна діагностика	Задля одержання найбільш розгорнутої картини кризового фінансового стану і конкретизації форм і методів майбутнього його оздоровлення, потребує прийняття швидких управлінських рішень.
Економіко-фінансова діагностика	Застосовується в умовах визначення середньо- і короткотермінових пріоритетів розвитку підприємства, може потребувати прийняття як швидких, так і виважених управлінських рішень.

Метою фінансової діагностики є інформаційне забезпечення управлінських рішень на основі оцінки майбутньої спроможності підприємства генерувати грошові потоки, отримувати прибуток та створювати додану вартість, також виявлення слабких аспектів чи додаткових можливостей.

На основі цього виділяють такі основні функції фінансової діагностики:

- зменшення інформаційної асиметрії між особами, відповідальними з прийняття фінансових рішень та об'єктом управління;
- прогнозування фінансового стану;
- ідентифікація чинників, що впливають або вже вплинули на покращення чи погіршення фінансових параметрів суб'єкта господарювання [8].

Висновки. На основі узагальнення та аналізу основних підходів до визначення діагностики можна підсумувати: концепції діагностики на сучасному етапі ще не склалися і потребують подальшого глибокого вивчення та розвитку. Це зумовлюється насамперед тим, що правильна оцінка ситуації, отримана на базі повної і достовірної інформації, є основою прийняття зважених адекватних управлінських рішень. Сформовано власне визначення поняття "фінансова діагностика", згідно з яким це частина фінансового аналізу, що акумулює знання про побудову діагнозу про фінансовий стан об'єкта діагностування, причини і перспективи його зміни, про можливі відхилення від нормального режиму роботи.

Отже, діагностика фінансових результатів дає змогу на основі системного підходу одержувати достовірну і повну інформацію, яка слугує базою для розроблення та ухвалення ефективних управлінських рішень. Тобто своєчасна діагностика дає змогу виявити не тільки стан, але й причини, що перешкоджа-

ють успішному розвитку підприємства, а самі результати діагностики є основою прогнозування альтернатив розвитку об'єкта дослідження.

Література

1. Бакунов О.О. Управління економічною стійкістю торговельного підприємства: концептуальний підхід / О.О. Бакунова, О.В. Сергеева // Вісник ДонНУЕТ : зб. наук. праць. – 2009. – № 3(43). – С. 129-136.
2. Вишневская О.В. Направленность стратегического развития предприятия: модели, контроль и управляющие воздействия / О.В. Вишневская // Менеджмент в России и за рубежом : зб. наук. праць. – 2004. – № 5. – С. 58-65. 7.
3. Гетьман О.О. Економічна діагностика : навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / В.М. Шаповал, О.О. Гетьман. – К. : Центр навч. літ.-ри. – 2007. – С. 307.
4. Едренова, В.Н. Система показателей мониторинга устойчивости региональной финансовой системы / В.Н. Едренова, А.А. Кавинов // Финансы и кредит : журнал. – 2005. – № 19. – С. 4-12.
5. Єлісєєва О. Моніторинг як метод інформаційно-статистичного дослідження стану виробничо-економічних систем / О. Єлісєєва, М. Зайцева // Економіст. – 2007. – № 2. – С. 58-60.
6. Загорна Т.О. Економічна діагностика : навч. посібн. / Т.О. Загорна. – К. : Центр навч. літ.-ри. – 2007. – С. 400-407.
7. Костенко Т.Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства : навч. посібн. / Т.Д. Костенко, Є.О. Підгора, В.С. Рижиков, А.А. Герасимов. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – К. : Центр навч. літ.-ри. – 2007. – С. 394-400.
8. Костриченко В.М. Діагностика фінансового стану та схильності підприємства до банкрутства / В.М. Костриченко, О.В. Гуменюк // Вісник національного університету водного господарства та природокористування : зб. наук. праць. – 2010. – № 1. – С. 303-309.
9. Копчак Ю.С. Проблеми діагностики фінансового стану і стійкості функціонування підприємства / Ю.С. Копчак // Вісник СумДУ. – 2004. – № 9 (68). – С. 23-34.
10. Кривов'язюк І.В. Теоретичні засади фінансової діагностики підприємства / І.В. Кривов'язюк, Я.О. Кость // Вісник Луцького державного технічного університету : зб. наук. праць. – 2011. – № 1. – С. 5-9. 24.
11. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа діагностики його банкрутства / В.П. Москаленко, О.Л. Пластун // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2009. – № 6. – С. 180-192.
12. Сокиринська І.Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства / І.Г. Сокиринська // Фінанси України : журнал. – 2003. – № 1. – С. 88-95.
13. Терещенко О.О. Діагностика фінансового стану підприємства : монографія / О.О. Терещенко. – К. : Вид-во КНЕУ. – 2008. – С. 268.
14. Туркоман Л.С. Роль і місце економічної діагностики в системі оцінки стану суб'єктів господарювання / Л.С. Туркоман // Економіка : наук. праці. – 2009. – Вип. 96. – С. 87-91.
15. Устенко С.В. Використання моніторингу і контролінгу при реалізації рейтингового управління економічним об'єктом / С.В. Устенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. – № 11. – С. 101-107.
16. Фролова Л.В. Економічна діагностика підприємств: методичний та практичний інструментарій : навч. посібн. / Л.В. Фролова, О.О. Никитенко, С.О. Ермак, Л.В. Івкова. – Донецьк : Вид-во ДонНУЕТ. – 2007. – 158 с.
17. Швиданенко Г.О. Сучасні технології діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства : монографія / Г.О. Швиданенко, О.І. Олесь. – К. : Вид-во КНЕУ. – 2008. – С. 34-35.

Городня Т.А., Явтуховская И.В. Диагностика финансового состояния предприятия

Исследована сущность понятия "диагностика финансового состояния предприятия", определено место финансовой диагностики в структуре анализа, раскрыта полемика относительно понятия "диагностика", выделены основные виды диагностики предприятия, раскрыта цель финансовой диагностики как предпосылки финансового состояния и основные ее функции.

Ключевые слова: диагностика, диагностика финансового состояния предприятия, анализ, финансовый анализ, экономический анализ.

Gorodnia T.A., Yavtuhovska I.V. Diagnosis of the financial condition of the company

Essence of concept "diagnostics of the financial state of enterprise" is probed in the article, The place of financial diagnostics in the structure of analysis, the polemic of concept "diagnostics" opens up, the basic types of diagnostics of enterprise are selected, the purpose of financial diagnostics is exposed, as pre-conditions of the financial state and its basic functions.

Keywords: diagnosis, diagnosis of the financial condition of the company, analysis, financial analysis, economic analysis.

УДК 65:012.12:673.5

Здобувач О.Б. Дацко¹ – Львівський НУ ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гюсцицького

АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ТА СПОЖИВАННЯ М'ЯСА НА ОДНУ ОСОБУ В УКРАЇНІ

Виявлено основні тенденції та наведено результати аналізу виробництва та споживання м'яса в Україні на одну особу за рік. Встановлено, що у 2012 р. в Україні в розрахунку на одну особу вироблено 48,5 кг м'яса всіх видів, а споживання м'яса та м'ясних продуктів у розрахунку на одну особу за рік у 2012 р. становило 54,4 кг, що менше від раціональної норми (80 кг) на 25,6 кілограма.

Ключові слова: виробництво, споживання, м'ясо, одна особа.

Постановка проблеми. Україна посідає 85 місце в світі за показником споживання м'яса в розрахунку на одну людину. Про це повідомляє журнал The Economist, посилаючись на дані Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) за 2007 р. – останню дату, яка дає змогу порівняти всі країни. У 2007 р. середній мешканець України споживав на рік 45 кг м'яса, включаючи 11,4 кг яловичини, 15,3 кг свинини, 17,4 кг м'яса птиці, а також меншу кількість баранини та інших видів м'яса. Для прикладу, середньостатистичний мешканець Польщі споживає 51,2 кг свинини, громадянин Німеччини – 55,6 кг, житель Сербії – 64,8 кг, Австрієць – 66 кг. У загальному рейтингу споживання м'яса Україна поступається таким країнам як Білорусь, Російська Федерація, Габон та Еквадор. Найбільше м'яса усіх видів споживають в Люксембургу – 136,5 кг на людину, США – 125,4 кг та Австралії – 121,2 кг. Найнижчі показники споживання м'яса в Індії – 3,2 кг, Бангладеш – 4 кг та Демократичній республіці Конго – 4,7 кг. Середньостатистичний мешканець планети споживає 38,7 кг м'яса, включаючи 9,5 кг яловичини, 14,9 кг свинини, 12,5 кг м'яса птиці та 1,9 кг баранини. Як нещодавно повідомляв PigUA.info, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства, у 2012 р. виробництво м'яса в Україні очікується на рівні 2,260 млн т. Отже, середнє споживання м'яса в поточному році в розрахунку на одну людину становитиме 52,3 кг, що на 1,2 кг більше, ніж у минулому році [1].

Аналіз досліджень та публікацій. Проблему розвитку тваринництва в Україні та ефективності функціонування галузі розглянуто в наукових дослідженнях вітчизняних вчених: С.П. Азізова, В.І. Аранчій, В.І. Бойка, О.В. Мазу-

ренка, П.Т. Саблука, І.С. Трончука, С.М. Кваші, Ю.Ф. Мельника, М.В. Зубця та інших. Проте, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць у цьому напрямку, питання становлення і розвитку тваринницької галузі та виробництва і споживання м'яса на одну особу не втрачають своєї актуальності.

Мета роботи. Проаналізувати сучасні тенденції виробництва та споживання м'яса на одну особу в Україні.

Виклад основного матеріалу. Рівень споживання м'яса в Україні пов'язаний зі світовими тенденціями розвитку економіки та сільського господарства. За підрахунками ООН, до 2050 р. чисельність населення планети може бути в межах 7,7-11,2 мільярда осіб [2]. Особливо впливає на споживання м'яса зростання доходів населення. Середня купівельна спроможність більшості споживачів у світі протягом 1960-2008 рр. подвоїлася [3]. У наслідок цього частка споживання продукції галузей рослинництва скорочується й зростає споживання продукції тваринництва. Тому питання розвитку сільськогосподарського виробництва, зокрема і продукції вирощування тварин, мають базуватися на реальних даних виробництва і тенденціях споживання м'яса

З розрахунку на одного мешканця у різних країнах споживання яловичини має великі варіації. Найбільше у США – близько 60 кг. Оскільки Америку "заклинило на м'ясі", більшість американців з'їдає дві денні норми протеїну [4]. В Аргентині основним харчовим продуктом є яловичина, де споживання м'яса на одну особу ніколи не опускалося нижче ніж до 70 кг за рік, а в середині 50-х років – більше ніж 100 кг [5]. У Росії за минуле десятиліття споживання м'яса з розрахунку на душу населення скоротилося з 75 до 48 кг за рік, а серед низькооплачуваних категорій населення – до 15 кг. Оскільки м'ясо є важливим пластичним матеріалом, осередком білків, амінокислот, можна стверджувати про білкову голодування майже половини росіян. Водночас приблизно 55 % дорослого населення страждає від ожиріння і відчуває дефіцит полінасичених жирних кислот [6].

В Україні споживання м'яса за рік на одного мешканця у 2012 р. становило 54,5 кг. Щоб досягти показника розвинених країн світу – 85 кг м'яса за рік, нашим тваринникам необхідно майже подвоїти обсяги виробництва м'яса великої рогатої худоби, свинини і курятини [8]. За підрахунками експертів ФАО, у розвинених країнах у середньому на одну особу споживання м'яса зростає до 97 кг у 2030 р. проти 87 кг 2005-2007 рр., тоді як країни СНД досягнуть дореформеного рівня споживання лише до 2020 р. [9]. У цей час у середньому щоденний раціон мешканця країни становить близько 100 г м'ясних продуктів з варіацією від 250 г – у розвинених країнах до 20-25 – у найбідніших [10].

У 2012 р. в Україні в розрахунку на одну особу вироблено 48,5 кг м'яса всіх видів, що більше проти 2011 р. на 1,6 кг. У дев'яти регіонах цей показник значно вищий від середнього по Україні – від 252,9 у Черкаській до 48,6 кг у Рівненській області – за рахунок інтенсивного розвитку в них промислового птахівництва, свинарства та м'ясного скотарства. Однак у 14 областях показник виробництва м'яса в розрахунку на одну особу не досяг і 40 кг – від 19,4 в Одеській до 39,6 кг у Житомирській (табл. 1).

¹ Наук. керівник: доц. Р.М. Минів, канд. екон. наук